

ПІДГОТОВЧІ КУРСИ
з української мови
для підготовки до вступу
до вищих навчальних закладів
I-II рівнів акредитації

**Управління освіти і науки Черкаської облдержадміністрації
Комунальний вищий навчальний заклад «Корсунь-Шевченківський
педагогічний коледж ім.Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради»**

***ПІДГОТОВЧІ КУРСИ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ***

Корсунь-Шевченківський - 2017

Програма з української мови для підготовки до вступу до вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації. КВНЗ «Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради», 2016р.

Укладачі:

Сизоненко К.О. – викладач-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії Корсунь-Шевченківського педагогічного коледжу ім.Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради

Касяненко Л.М. – спеціаліст першої кваліфікаційної категорії, викладач Корсунь-Шевченківського педагогічного коледжу ім.Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради

Рецензенти:

Власюк Є.В. – викладач-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії Білоцерківського гуманітарно-педагогічного коледжу

Ведмідь І.Г. – вчитель-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії Корсунь-Шевченківської ЗОШ I-III ступенів №4

Програму підготовчих курсів з української мови розроблено з урахуванням навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів (Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова. 5-12 класи». - К.: Перун, 2005, Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова. 5-9класи». К: ВД «Освіта», 2013), з метою підготовки до складання вступних випробувань (диктанту) при вступі до ВНЗ I-II рівнів акредитації на основі базової загальної середньої освіти.

Навчальну програму розглянуто і погоджено на засіданні предметної комісії української мови і літератури КВНЗ «Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради» /протокол № __1__ від 30.08.2017р.

Програму схвалено методичною радою КВНЗ «Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради» /протокол № __1__ від __30.08.2017р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму підготовчих курсів з української мови розроблено на основі Закону України «Про загальну середню освіту» й нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти /постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011р. №1392/, що ґрунтується на засадах компетентності, когнітивно-комунікативного, особистісно зорієнтованого й діяльнісного підходів до навчання мови, що зумовлює чітке визначення результативного складника засвоєння змісту базової загальної середньої освіти.

Вступники повинні знати: основні правила вживання звуків у різних позиціях слів, чергування голосних і приголосних звуків, зміни в групах приголосних, правила вживання великої літери, м'якого знака і апострофа, написання частин мови, складних слів; правила утворення і написання граматичних форм різних частин мови; види речень, способи ускладнення речень, типи зв'язків у реченнях, вживання сполучників і розділових знаків у різних видах речень тощо.

Вступники повинні вміти: грамотно писати слова з різними орфограмами, зіставляти звучання і написання слів, передавати на письмі звуки і звукосполучення, записувати складні, складноскорочені слова і аббревіатури, власні назви, робити перенос слів; правильно вживати відмінкові закінчення, а також закінчення різних форм дієслова, грамотно писати прислівники і займенники; визначати головні і другорядні члени речення, однорідні члени речення і узагальнюючі слова при них, зв'язки сурядності і підрядності, вставні і вставлені конструкції, уточнюючі члени речення, пряму і непряму мову, відповідно до цього правильно вживати розділові знаки.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва розділу програми	теоретичні, лекції	практ.	всього
1	2	3	4	5
1.	Орфографія. Правопис ненаголошених е, и в коренях слів. Диктант.	1	1	2
2.	Правила вживання апострофа	3	1	4
3.	Правила вживання м'якого знака	2	1	3
4.	Спрощення груп приголосних. Диктант.	1	1	2
5.	Подвоєння та подовження приголосних. Диктант.	3	1	4
6.	Правопис префіксів. Диктант.	2	1	3
7.	Правопис суфіксів. Диктант.	1	-	1
8.	Правопис складних слів. Загальні правила правопису складних слів. Складні іменники. Диктант.	1	1	2
9.	Правопис складних слів. Прикладки. Диктант.	1	1	2
10.	Правопис складних прикметників. Диктант.	1	1	2
11.	Правопис складних числівників та займенників. Диктант.	1	1	2
12.	Прислівники. Правопис прислівників: написання прислівників разом, окремо, через дефіс. Диктант.	2	1	3
13.	Прийменники. Правопис прийменників. Диктант.	1	1	2
14.	Сполучники. Правопис сполучників. Диктант.	1	1	2
15.	Частки. Правопис часток. Диктант.	3	1	4
16.	Вживання великої літери. Диктант.	3	1	4
17.	Правила переносу. Правопис слів іншомовного походження. Диктант.	1	1	2
18.	Правопис відмінкових закінчень іменників. Диктант.	1	1	2
19.	Правопис відмінкових закінчень прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників.	1	-	1

1	2	3	4	5
20.	Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники. Диктант.	1	1	2
21.	Правопис відмінкових форм числівників, займенників. Особові займенники. Зворотні займенники. Присвійні займенники. Питальні займенники. Вказівні займенники. Означальні займенники (неозначені і заперечні). Диктант.	2	1	3
22.	Правопис особових закінчень дієслів I і II дієвідміни теперішнього і майбутнього часу. Дієслово. Дієприкметник. Дієприслівник. Диктант.	1	1	2
23.	Правопис власних назв. Українські прізвища. Відмінювання прізвищ. Відмінювання імен. Диктант.	1	1	2
24.	Правопис власних назв. Географічні назви. Українські географічні назви. Географічні назви з прикметниковими закінченнями. Іншомовні географічні назви. Диктант	1	1	2
25.	Синтаксис ускладненого речення. Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Диктант.	1	-	1
26.	Звертання. Розділові знаки при звертанні. Вставні слова і речення. Групи вставних слів за значенням. Розділові знаки при вставних конструкціях.	1	1	2
27.	Синтаксис складного речення. Складносурядні речення. Розділові знаки у складносурядних реченнях.	1	1	2
28.	Складнопідрядні речення. Сполучники підрядності. Сполучні слова. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними, означальними, займенниково-означальними. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними. Диктант.	1	1	2

1	2	3	4	5
29.	Розділові знаки у складнопідрядному реченні. Диктант.	1	1	2
30.	Безсполучникові складні речення. Розділові знаки в безсполучникових складних реченнях. Диктант.	1	1	2
31.	Способи передачі чужої мови. Пряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Діалог. Цитата. Непряма мова. Диктант.	2	1	3
	Всього	44	28	72

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА КУРС БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Фонетика

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й.

Тема 2. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази.

Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Тема 3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безафіксний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Тема 4. Морфологія. Орфографія

4.1. Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- один, одна;
- два, три, чотири;
- від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;
- сорок, дев'яносто, сто;
- двісті – дев'ятсот;
- нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- збірні;
- дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий,

теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Тема 5. Синтаксис

5.1. Словосполучення

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом

граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнюючих засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

5.2.3. Односкладні речення

Грамаітична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

5.2.4. Речення з однорідними членами

Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

5.2.5. Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- інтонація й сполучники або сполучні слова;
- інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- складнопідрядні речення з однорідною супідрядністю;

- складнопідрядні речення з неоднорідною супідрядністю.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Тема 6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ /ПІДГОТОВЧІ КУРСИ/

1. Фонетика і орфографія

1.1. Велика літера у власних назвах

Написання імен, по батькові, прізвищ, псевдонімів, прізвицьк. Складні прізвища, псевдоніми та імена, що пишуться через дефіс. Написання власних назв іншомовного походження. Написання індивідуальних назв: міфологічних істот і божеств, дійових осіб у літературних творах. Назви найвищих державних та міжнародних посад, міністерств, управлінь, установ і організацій. Астрономічні, історичні, літературні, географічні й топографічні назви.

1.2. Вживання м'якого знака. Вживання апострофа

Вживання м'якого знака після м'яких д, з, с, дз, ц, л, н у кінці слова та складу, після м'яких приголосних у середині складу перед о. У суфіксах іменників, прикметників та прислівників (- зький, - ський, - цький; - зькість, - ськість, - цькість; - зько, - сько, - цько; - зькому, - ському, - цькому; - зьки, - ськи, - цьки). Суфікси - еньк-, - оньк -, - есеньк -, - ісіньк -, - ісіньк -. Ї у родовому відмінку множини іменників жіночого роду м'якої групи і відмінків середнього роду на – **нн (я)**, - ц (е) II відміни, у дієслівних формах дійсного та наказового способу.

Вживання апострофа на позначення роздільної вимови після твердих приголосних перед я, ю, є, ї (у корені та після префіксів). Апостроф у словах іншомовного походження.

1.3. Ненаголошені голосні [e], [и], [o]

Написання Е, И, О у ненаголошених складах за умови добору перевірного слова із наголосом на Е, И, О.

1.4. Чергування приголосних при словозміні й словотворенні

Зміни приголосних у непрямих відмінках іменників, а також при утворенні нових слів. Групи чергувань г–з-ж, к-ц-ч, х-с-ш. Зміни приголосних при пом'якшенні. Основні позиції чергувань

1.5. Спрощення в групах приголосних. Подвоєння, подовження

приголосних

Випадні Д і Т у групах – ждн -, - здн -, - стн -, - стл -. Випадний К у групах – зкн -, - скн - при творенні дієслів із суфіксом – ну -. Випадний Л у групі приголосних

- слн -.

Збіг приголосних. Подвоєння Н перед суфіксом - ість. Буквосполучення – нн - у прикметникових суфіксах. Подовження приголосних д, т, з, с, л, н, ж, ш, ц, ч перед Я, Ю, Є, І.

1.6. Написання префіксів роз -, без -, через -, з- (зі -)

Перехід З- у С- перед глухими приголосними, З- у ЗІ- з метою уникнення збігу приголосних.

1.7. Правила переносу слів

Сполучення ДЖ, ДЗ при переносі. Апостроф і м'який знак при переносі. Склади з однієї літери. Перенос складних слів, аббревіатур, прізвищ з ініціалами, умовних скорочень.

1.8. Правопис слів іншомовного походження

Передача голосних і приголосних звуків у словах іншомовного походження. Подвоєні й неподвоєні приголосні. Групи приголосних з голосними. Вживання апострофа і м'якого знака в словах іншомовного походження. Відмінювання слів іншомовного походження.

1.9. Написання складних і складноскорочених слів

Загальні правила правопису складних слів. Сполучні голосні. Написання разом, окремо або через дефіс складних іменників, прикметників, числівників та займенників, прислівників. Прикладка. Складні прийменники, сполучники, частки. Правопис складноскорочених слів.

2. Морфологія

Частини мови

2.1. Написання іменників. Пояснення до форм родового відмінка однини іменників чоловічого роду II відміни

Відмінювання іменників в однині та множині з урахуванням групи і відміни. Невідмінювані іменники. Закінчення - а (- я) або - у (- ю) в родовому відмінку однини іменників II відміни.

2.2. Відмінювання імен по батькові. Відмінювання прізвищ

Особливості відмінювання імен по батькові. Відмінювання чоловічих та жіночих прізвищ. Особливості відмінювання прізвищ на - ко, а також прізвищ іменникового походження.

2.3. Написання прізвищ і географічних назв

Труднощі перекладу прізвищ і географічних назв. Правопис голосних у корені.

2.4. Написання прикметників

Тверда і м'яка група прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Ступені порівняння: проста і складена форма. Зміна основи деяких прикметників. Прикметники, що не утворюють ступенів порівняння.

2.5. Написання числівників

Числівник як частина мови. Кількісні, порядкові, дробові числівники. Прості, складні і складені числівники.

2.6. Зв'язок числівників з іменниками, правопис

Узгодження і керування у сполученнях числівників з іменниками. Особливості відмінювання числівників. Написання цифр словами у словосполученнях і реченнях.

2.7. Написання займенників

Особові, присвійні, вказівні, питальні, означальні займенники. Зворотний займенник себе. Особливості відмінювання. Правопис складних (неозначених і заперечних) займенників.

2.8. Прислівник. Розряди, творення і правопис

Прислівник як частина мови. Розряди прислівників за значенням. Творення прислівників від інших частин мови. Утворення ступенів порівняння. Правопис складних прислівників. Правопис прислівників із префіксом ПО -.

2.9. Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук

Поняття про службові частини мови. Вираження прийменниками різноманітних відношень відмінкових форм з дієсловами та іншими словами в реченні. Походження прийменників. Прості, складні і складені прийменники. Вживання прийменників з формами непрямих відмінків. Прості, складні і складені сполучники. Сполучники сурядності: єднальні, протиставні і розділові. Сполучники підрядності: часові, причинові, цільові, умовні, допустові, наслідку, порівняльні. Групи часток за значенням. Словотворчі і формотворчі частки. Творення вигуків. Розряди вигуків за значенням.

3. Синтаксис і пунктуація

3.1. Речення з однорідними членами. Речення з відокремленими членами

Поняття про ускладнене речення. Однорідні члени речення. Сполучники і розділові знаки при однорідних членах речення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Поняття і умови відокремлення другорядних членів речення. Відокремлені прикладки. Уточнюючі члени речення.

3.2. Звертання. Вставні слова, сполучення слів, речення

Способи вираження і виділення звертання. Значення вставних слів, сполучень слів і речень, вживання розділових знаків.

3.3. Складне речення

Поняття про складне речення. Типи складних речень.

3.4. Складносурядні речення

Структура складносурядних речень. Відношення між частинами складносурядних речень (єднальні, протиставні, зіставні, розділові, приєднувальні). Вживані сполучники. Вживання розділових знаків.

3.5. Складнопідрядні речення

Поняття про складнопідрядне речення. Види підрядних частин (місця, часу, причини, наслідкові, мети, порівняльні, умовні, допустові, супровідні). Вживання сполучників і розділових знаків.

3.6. Складнопідрядні речення з кількома підрядними

Види зв'язків частин у складнопідрядному реченні з кількома підрядними. Вживання розділових знаків.

3.7. Безсполучникові складні речення. Розділові знаки в них

Безсполучникові складні речення з однотипними частинами (одночасність

перелічуваних явищ, часова послідовність дій чи явищ значення зіставлення або протиставлення - складносурядні. Безсполучникові складні речення з різнотипними частинами (з'ясувальні-об'єктні відношення, причинові - наслідкові та умовно-наслідкові відношення, значення допустовості, пояснювальні відношення) - складнопідрядні.

3.8. Складні речення з різними видами зв'язку

Поєднання різних видів зв'язку у складному реченні. Вживання розділових знаків.

3.9. Пряма й непряма мова

Вживання розділових знаків при прямій мові. Передача чужої мови у вигляді складнопідрядного речення - непряма мова. Цитата.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИКТАНТІВ

Диктанти підібрані відповідно до основних правил орфографії та пунктуації. У них враховані такі вимоги: відображення рівня розвитку сучасної української мови; насиченість орфограмами та пунктограмами, різноманітною лексикою і стилістичними засобами, передбаченими програмою; відповідність нормам літературної мови; обсягом до 190 слів.

Тексти зорієнтовані на тематику культурологічної змістової лінії, тобто представляють українську літературу, історію, звичаї і традиції, мистецькі скарби, матеріальну і духовну культуру українського народу, загальнолюдські цінності.

Тексти характеризуються відносною цілісністю і завершеністю, зрозумілі для всіх.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

— орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;

— виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

1) на правила, які не включені до програми;

2) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;

3) у передачі так званої авторської пунктуації;

— повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою; однотипні (помилки на те саме правило), але в різних словах, вважаються різними помилками;

— розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

1) у винятках з усіх правил;

2) у написанні великої букви в складних власних назвах;

3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного знака поставлений інший;

5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто

інший, як...!', не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...У,

б) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

7) у заміні українських букв російськими;

— п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;

— орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

Нормативи оцінювання:

Бали	Кількість помилок
1	15 - 16 і більше
2	13 - 14
3	11 - 12
4	9 - 10
5	7 - 8
6	5 - 6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)
12	----

СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Українська мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Грамота 2013 Наказ МОН від 04.01.2013 №10.
2. Українська мова (підручник) Глазова О.П. ВД «Освіта» 2013 Наказ МОН від 04.01.2013 №10.
3. Українська мова (підручник) Заболотний О.В., Заболотний В.В. Генеза 2013 Наказ МОН від 04.01.2013 №10.
4. Рідна мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. Зодіак-Еко 2006 Наказ МОН від 13.07.2009 № 650.
5. Українська мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 23.06.2011 № 643.
6. Рідна мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Грамота 2006 Наказ МОН від 13.07.2009 № 650.
7. Рідна мова (підручник) Пентилюк М., Гайдаснко І., Ляшкевич А., Омельчук С. Освіта 2006 Наказ МОН від 28.04.2006 № 341.
8. Українська мова (підручник) Пентилюк М., Гайдаснко І., Ляшкевич А., Омельчук С. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 23.06.2011 № 648.
9. Рідна мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Грамота 2007 Наказ МОН від 15.12.2009 №1133.
10. Рідна мова (підручник) Пентилюк М., Гайдаснко І., Ляшкевич А., Омельчук С. Освіта 2007 Наказ МОН від 15.12.2009 №1133.
11. Українська мова (підручник) Пентилюк М., Гайдаснко і., Ляшкевич А., Омельчук С. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 23.06.2011 № 648.
12. Рідна мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. Зодіак-Еко 2007 Наказ МОН від 15.12.2009 №1133.
13. Українська мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 23.06.2011 № 648.
14. Українська мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. Зодіак-Еко 2008 Наказ МОН від 26.04.2011 №375.
15. Українська мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 26.04.2011 №375.
16. Українська мова (підручник) Заболотний О.В., Заболотний В.В. Генеза 2008 Наказ МОН від 26.04.2011 №375.
17. Українська мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова Т.В. Грамота 2008 Наказ МОН від 26.04.2011 № 375.
18. Українська мова (підручник) Пентилюк М.І., Гайдаснко І.В. Освіта 2008 Наказ МОН від 26.04.2011 №375.
19. Українська мова. (Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням української мови) Тихоша В.І., Караман С. О., Мартос С. А. ВД «Освіта» 2012 Лист МОН від 19.07.2010 № 1/11-6575.
20. Українська мова (підручник) Заболотний В.В., Заболотний О.В. Генеза 2009 Наказ МОН від 02.02.2009 № 56.
21. Українська мова (підручник) Глазова О.П. Кузнецов Ю.Б. Зодіак-ЕКО 2009 Наказ МОН від 02.02.2009 №56.

22. Українська мова (підручник) Пентилюк М.І., Гайдаснко І.В., Ляшкевич А.І., Омельчук С.А. Освіта 2009 Наказ МОН від 02.02.2009 № 56.
23. Українська мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Грамота 2009 Наказ МОН від 02.02.2009 № 56.

СПИСОК ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Глазова О. П. Українська орфографія: Навч. посібник. — Харків: Веста: Вид-во „Ранок», 2005.-384 с.
2. Козачук Г. О. Українська мова для абітурієнтів: Навч. посіб. — 7-ме вид., стереотип. — К.: Вища шк, 2006.-287 с.
3. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В. В. Різуна. — К.: Либідь, 2003. — 272 с.
4. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. — К.: Освіта, 2002. — 254 с.
5. Орфографічний словник української мови: Близько 120000 слів / Уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пешак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. — К.: Вид-во „Довіра», 1994. — 864 с.
6. Словник іншомовних слів / Укладачі: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. — К.: Наук, думка, 2000. — 680 с.
7. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр.мови НАН України.— К.: Наук, думка,2007.- 288 с.
8. Чукіна В. Ф., Почтаренко О. М., Почтаренко Г. С. Український правопис в таблицях і схемах: Навчальне видання. — К.: Логос, 2005. — 176 с.
9. Ющук І. П. Українська мова Підручник. — К.: Либідь, 2003. — 640 с.
10. Український правопис. - К., "Наукова думка" , 1994.
11. Волох О.Т., Чемерисов М.Т., Чернов Є.І. Сучасна українська літературна мова. - К., "Вища школа", 1989.
12. Лепеха Т.В. Українська мова. - К., "Просвіта", 2000.
13. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К., "Освіта", 2000.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.twirpx.com/file/1163551/> - Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2000. — 254 с.— 4-те вид.
2. <http://vipbook.info/nauka-i-ucheba/jaziki/1749-ukrainskij-jazyk.-osobennosti.html> - Український правопис. - К., "Наукова думка" , 2007.
3. http://superschool.com.ua/load/na_vsi_klasi/zno/ukrajinska_mova_uves_shkilnij_kurs_u_skhemakh_i_tablicjakh/10-1-0-2849 - Тележкіна О. О. Українська мова. Увесь шкільний курс у схемах і таблицях. — Х. : Вид. група «Основа», 2010. — 172, [4] с.

ЗРАЗКИ ТЕКСТІВ ДИКТАНТІВ

Андрій Малишко

Андрій Малишко – поет-лірик від Бога. Його голос, то ніжний і схвильований, як перші слова кохання, то гнівний, сповнений пристрасті, не можна забути. У ряду визначних талантів, яких дала українська поезія світові в двадцятому столітті, постать Андрія Малишка вирізняється глибокою поетичною самобутністю, власним баченням світу, органічним поєднанням з уснопоетичною творчістю, інтимним тоном звучання. А ще – пісенністю своєї лірики, тим, що кожен рядок бринить за камертоном української народної пісні.

Багато Малишкових пісень стали воістину народними у найповнішому розумінні цього слова. „Пісня про рушник” – це гідний пам’ятник українській матері, який вдячний син звів навіки. Ця пісня глибоко національна, бо образність її тримається на вишиваному українському рушникові.

У більшості пісень Малишка – роздуми над людською долею, оспівування найсвітлішого почуття кохання, краса природи, краса людської праці. Чудові ліричні пісні, створені здебільшого у співдружності з композитором Платоном Майбородою, супроводжують молодість цілих поколінь: „Ми підем, де трави похилі”, „Київський вальс”, „Пісня про Київ”, „Цвітуть осінні тихі небеса”. Зворушливою піснею „Вчителько моя” Андрій Малишко низько вклонився всьому учительству за його самовіддану працю.

У піснях Андрія Самійловича такі скарби почуттів, буяння краси, тепло любові, що самі вони принесли б поетові безсмертну славу.

Вавилон ранньої осені тисяча дев'ятсот сорок першого року, мабуть, не відрізнявся од Вавилонна осені тисяча двісті сорок першого року, коли тут зупинився монгольський хан, що вів свою орду на Європу. Стояло таке ж бабине літо, а шатро хана нагадувало велетенського змія, припнутого до тієї гори, де тепер вітряки. Хан сподівався застати тут велетенське місто, Вавилон скіфський, обнесений стінами та валами, повен людей і багатства. Аж тут оце звичайне степове поселення, назву якого ханські читці знайшли у літописах про війну Дарія зі скіфами.

Не знайшовши у безкрайніх степах скіфів, хан наказав зруйнувати це поселення, яке обманило його своєю гучною назвою. Тутешні степи відрізнялися від монгольських хіба що травами, в яких геть тонули низькорослі монгольські коні. Хан начебто похвалявся повернути сюди після завоювання Європи й закласти тут свою нову столицю. Але не судилося його коням більше повернутися сюди. І лише кримські татари ще впродовж кількох століть нагадували про себе, налітали на Вавилон і гнали в ясир вродливих бранок.

Через сім століть історія ніби повторювалась, але у зворотному напрямку. Майже два тижні безперервними колонами через Вавилон повзла німецька орда, гадаючи, що саме тут і починається Азія.

Василь Земляк

Кожна людина неповторна, а що ж тоді казати про людину, яка талановита надзвичайно. Василь Земляк був талановитий у всьому: в літературній творчості, у ставленні до людей і до світу, в способі життя, у повсякденній поведінці, в розмові, в ході, в жестах, у найменших рухах.

Він був ще красивий у всьому: і чоловічою своєю статтю, і обличчям, і душею своєю, своєю делікатністю, і дивовижною силою розуму, і невичерпною безмежно-яскравою уявою.

Він жив, як стародавній грек чи римлянин, на вулиці, на майдані, ніколи не хотілося йому йти додому, замикатися в чотирьох стінах, він міг до півночі простояти перед Софіївським собором, перед сивими руїнами, на одному з київських історичних горбів.

У літературі Василеві Земляку пощастило. Незвичайну його обдарованість тонко відчули й одразу ж підтримали молодого письменника Олесь Гончар, Михайло Стельмах, Леонід Новиченко. Можливо, відчули вони не тільки талановитість, а й дивовижну доброту цього красивого чоловіка, доброту великого письменника, який дарує це високе почуття людям, тваринам і рослинам, дорогам і річкам, небесам і сонцю, світові і рідній землі, про яку написані схвильовані синівські слова.

Василь Земляк, талановитий український прозаїк, пішов од нас назавжди, маючи всього лише п'ятдесят три роки.

Василь Симоненко

Легко і просто називати себе сином народу, важко і далеко не кожному випадає щастя бути достойним цього високого імені. Легко і просто говорити про свою любов до України, важко і не кожному вдається справді любити її.

Кожен, хто хоч трохи знав Василя Симоненка, знав його відразу до красивих, але безвідповідальних слів. І тільки той, хто знав це, може оцінити, що значили ці його слова про Україну. Все своє коротке життя Василь Симоненко прожив з цією трепетною внутрішньою готовністю до подвигу.

Життєва доля Василя Симоненка склалася так, що й зараз, коли його вже немає серед нас, не всі знають, кого втрачено. Той, хто знав Василя Симоненка з преси, справжнього Симоненка не знав.

Людина безпощадливої вимогливості, поет точно і глибоко передавав думи і почуття своїх сучасників.

Василь Симоненко увійшов у нашу літературу разом з тим поколінням, яке гартувалося в боротьбі за демократичні принципи. Він увійшов в літературу разом з тим поколінням, яке для нас уособлюється іменами Ліни Костенко й Івана Дзюби, Івана Драча й Миколи Вінграновського. Колись історики літератури, може, і не назвуть Василя Симоненка найталановитішим поетом свого покоління. Але немає поета більшої мужності, рішучості, ніж Василь Симоненко.

188 сл.

З часопису

День до прийдешнього

Коли мені кажуть «Київ», я бачу Дніпро, стоячи на Володимирській гірці, я схиляюся над неосяжним простором, що відкривається моїм очам унизу. І в мене таке відчуття, неначе я – птах, мовби лечу я, розпластавши руки-крила, заточую великі кола над тим чарівним світом, який лежить унизу.

Коли мені кажуть «Київ», я бачу кам'яні маси будинків і зелені скверики коло них, горбаті вулички і широкі промивини площ, Володимира і стародавні узвози, кам'янисто-безладну площину Подолу і затінені липами вулиці Печерська, чарівно-хімерну Солом'янку і Татарку, віддалену від міста Глибочицькою балкою, повною зеленої, сивої імлі, таємничості.

Коли мені кажуть «Київ», як бачу, як рано-вранці квапиться Київ на роботу на великі заводи, в незліченні установи – цю неодмінну належність столиці. Я бачу, який молодий наш Київ, який він бадьорий, веселий і життєрадісний.

Є міста, в яких минуле – більше значиміше, ніж нинішність, є міста, що лише ждуть свого майбутнього, перебуваючи, так би мовити, в зародку. Київ гармонійно поєднує в собі три виміри часу. Київ вічно молодий, він у вічному русі, в невинних змінах. Великі історичні міста великі не тому, що завжди були незмінними, а тому, що змінювалися, оновлювалися, зростали.

Коли згадаємо, на якому маленькому клаптику землі виник град Ярослава Мудрого дев'ятсот років тому, то побачимо, до яких фантастичних розмірів розрослося наше місто нині.

Духовна коштовність

Рідна мова – найбільша духовна коштовність, у якій народ звеличує себе, якою являє світові найцінніші здобутки свого серця і мудрості, передає з покоління в покоління досвід, традиції.

Рідна мова – таїна, яка робить народ народом, увіковічнює найтонші порухи його душі. Заглиблюючись у таїну мови, ми засвоюємо золоті скарби народного досвіду. Яка радість чекає кожного, хто відчув глибину слова серцем і розумом, пізнав щастя духовності. І скрізь на шляхах зростання з нами мова. Вона веде до вершин знань, відчиняє двері до духовної скарбниці людства.

Людина хоче словом сказати всьому світові про свої найглибші почуття і зоряні мрії. Людина вибудувала з минулого в прийдешнє золотий міст, яким спішать у серця посланці людяності і любові, викупані у пелюстках квіту і в пробудженнях росяного ранку слова.

Протягом віків український народ творив свою мову, заносючи у мовну скарбницю переплавлені у ніжній душі добірні перлини пізнання, мрії. Той витворений народом цвіт мови оточує нас від народження. У безкрайому океані звуків неповторно звучить мелодія рідного слова.

І кожне слово - виплекана народом-дивотворцем квітка з неповторним ароматом.

Щасливий той, хто пізнав у дитинстві чари рідного слова, виховав у собі жагу пізнання і зберігає її все життя.

Життя квітів

Життя квітів починається з пролісків. Пролісок – квітка ніжна, але смілива й нетерпляча. Ще не зійде сніг, а вже крізь весняну снігольодову скоринку, прогріваючи собі тісеньку і скромну проталинку, пнеться цупкий паросток, схожий на цибульку.

Сьогодні це біло-зелено-жовтуватий хвостик, завтра це блідо-зелена гостриця, післязавтра – довгий зелений листок з тоненькою стрілкою в середині. Ще за день квітки розцвітають, і земля стає знову біла і зимна від рясного холодного цвіту.

Густим килимом вкривають теплу землю фіалки. Вони пахнуть ніжно, радісно і хвилююче. Все затоплює, все захоплює невідступний, швидкий барвінок.

Можливо, що народився Юра в самій Софіївці. Софіївка – це діброви, луки, переліски, озера, квітники, водограї і водоспади, заморські рослини, чудернацькі альтанки, мармурові статуї, білі і чорні лебеді на ставках.

Всю Софіївку просто на голому місці на рівнині, наказав кріпакам зробити для своєї коханої Софії великий пан – граф Потоцький. І її зробили за якийсь рік. Потім садівники Потоцького садили троянди, лілеї, гіацинти. Жоржини, тютюн і маргаритки сіяла його челядь для себе. Але фіалку, сон-траву, барвінок, проліски ніхто не сіяв і не садив, бо вони росли самі.

Небо синє, сонце яскраве, зелень рясна, квітки пахучі.

Який неосяжний простір!

З місця козаки пішли швидко і хутко П'ятигори загубилися на хвилястому обрії. В степу скрекотали коники, співали на різні лади пташки, табунами знімались журавлі, яструби кружляли в блакитному небі. Місцями блискало проти сонця степове озерце, вкрите гелготом диких гусей. Довгоногі лелеки весь час комусь уклонялись на луках. Часто з-під самих кінських копит пурхали важкі дрохви або табунець куріпок.

Під гарячим сонцем степ курів пахощами й вигравав веселкою барв. Мов свічки горіли жовтим цвітом високі коров'яки, ніжно білів ромен, а низом слалась рута-м'ята. Шовковим полиском вигравала трава. Охоплені думками, запорожці їхали мовчки. Їхні степові коні, худі й довгоногі, з маленькими головами і чорними очима, не бігли, а ніби ковзали по траві. В струмлистому повітрі мерехтіли могили. Де-не-де на могилах майоріли маяки на трьох розсохах. Зверху на помості сидів козак і зорив за полем. Щойно з'являлися татари, козак запалював сніп соломи, а сам утікав на коні. За короткий час вже вся Україна знала про ворога в степу. Багатії хапали землю наввипередки.

Козаки ж розплачувались за неї з татарами своєю кров'ю, розлитою по Дикому полю.

За татарським бродом коні топчуть яру руту і туман. За тим бродом народжується місяць, і коло козацької могили, як повір'я, висікається старий вітряк.

У броді глухо бухикають весла, похилі, неначебто давнина, діди ледь-ледь снують на човнах-душогубках.

О пам'ять і смуток землі чи минувшини! Бо й досі в хатах-білянках, що підсніжниками зійшли на долонях узлісь і степів, печаляться матері, бо ще й досі з-під сльози поглядають вони на проімлені шляхи, по яких пролетіли на кониках-конях їх сини.

О наші передчасно посивілі матері, ви не проходили гімназій, і єдиною школою для вас стало жовтогаряче зерно у землі та діти біля персів.

Золоте Відродження змалювало людству мадонн, а хто змалює наших жінок, що свято несуть сум материнських очей, в яких zostались шрами пам'яті і сьогодні.

А вітряки продовжують ловити туманними ночами тихоплинний вітер, який пливе над Чумацьким Шляхом над нивами, неначе пісня в хліборобській стороні.

І хтось же повинен прийти і сказати неказане, пояснити необхідність тих жертв, які по-людськи і пояснити страшно, подивитися в очі тим посивілим матерям, в яких надія з'являється, як марево, ще й досі.

А чотири броди посилають свій голос, щоб по ньому хтось прийшов і зігрів самотню старість.

Звуки рідної мови

Рідне слово – то невід’ємна частина рідного краю. Це закучерявлені темними парками схили Дніпра в Києві, над якими велично здіймається в небо дзвіниця Печерської лаври.

Це неповторні вулиці під тінистими каштанами, старовинна архітектура Львова. Це золотoverхий Чернігів над срібною Десною, де під склепінням стародавніх соборів спочивають київські князі і видатні діячі давньої України.

А над усією Україною, у Каневі, на Чернечій горі, - могила Кобзаря.

Нашою мовою Маруся Чурай складала пісні, які додавали козакам снаги, нею звучали накази славнозвісного полководця гетьмана Сагайдачного, який вів на бій козацькі полки. Це мова Запорізької Січі, що довго і завзято боронила свою волю.

Пісні предків, давні літописи розказали нам про ті криваві часи, сповнені трагізму поразок і пафосу героїства та звитяг.

У нашій мові – безсмертя духу нашого народу. Гнана і переслідувана, вона жила в піснях і думках, казках і переказах, гострилася в приказках і прислів’ях, у самобутніх словах. Українська мова є однією з найбагатших слов’янських мов. Мова Хмельницького, Дорошенка, Палія, Шевченка передає нащадкам славу великих людей України.

Українська мова – наймелодійніша й найголосніша, з великими музичними здібностями. Ніде дух народної поезії не відбивався настільки виразно і сонячно, як у піснях українських.

186 слів

За А.Матвієнко

Золота медаль

Урок історії в десятому класі наближався до кінця. Учитель говорив неголосно і просто. Мова його лилася легко й невимушено. В його голосі бриніли десятки несподіваних і живих інтонацій, він умів з перших слів заволодіти увагою всього класу, і уроки його були цікавими і завжди здавались учням короткими.

Є педагоги, для яких робота в школі стає з часом буденним явищем, їхні уроки набувають звичної, завченої форми і застигають у ній, як холодне литво. І учні на такому уроці теж лишаються холодними, їх не хвилює те, що байдуже розповідає вчитель, і одна в них думка: швидше б дзвінок!

Юрій Юрійович провчителював понад тридцять років, але кожен новий урок був для нього джерелом творчості. Він ненавидів байдужих ремісників і прищеплював учням думку, що людина повинна бути творцем у кожній професії.

Викладаючи десятикласникам історію, старий учитель був у них водночас, починаючи з сьомого класу, класним керівником.

Як вирости ці учні! Їм було вже тісно за шкільними партами, вони нагадували пташенят, які ось-ось мають випурхнути з гнізда.

Він любив їх по-батьківському суворою любов'ю і знав, що і вони люблять його, хоч і дозволяють собі часто витівки, які завдають йому прикростей, засмучують. Це були великі діти, в яких серйозність поєднувалася з пустощами. Але його тішили й зворушували їхня відвертість, чесність.

Києве, любе серцю місто! Скільки віків пронеслося над твоїми святими горами, яку нескінченну вервечку літ зустрічав ти і проводжав у вічність! Вітав їх зі святою надією і вірою в щастя, а прощався з похмурих відчаєм.

Колись навколо по крутих і урвистих горах шуміли незаймані ліси, в довгому яру, де нині Хрещатик, дзвенів і бився потік, спадаючи з кручі до Почайної каскадами, а на невеличкому плоскогір'ї, що над Подолом, стояв княжий замок, загороджений дубовим частоколом.

Сонечко грає, струмочки дзюрчать, береза закучерявилася – то весна йде і несе радощі, життя, кохання.

Гудуть гусли на княжому подвір'ї, посивілі кобзарі співають хвалу Ладі, та й князь з бойовою дружиною зустрічає її кубком доброго меду і обмірковує, як би потішити свою відвагу, де б відшукати ворога.

А на Киселівці зібралися дівчата, ведуть, сходячись і розходячись, танок, співають на честь весни і гукають, зашарівшись з радощів: «Ой Ладо, потіхонько, Ладо!»

Минуло двісті років і не пізнати красивого Києва. На горі, на звільненому від дубів і широколистих кленів майдані, воздвигся візантійськими зодчими храм святої Софії.

Забілів своїми мережчатими стінами, піднісся золоченими банями, прикрасився небаченою мозаїкою й живописом.

Потекла до Києва по Борисфену разом з цивілізацією розкіш Сходу.

Київ

Це місто оспіване багатьма поетами і письменниками, композиторами і художниками. Кожен, хто побував у Києві, зачарований схилами правого берега, банями стародавніх церков, золотим чолом Софіївського собору, Хрещатиком, могутнім плином Дніпра, мереживом мостів.

Приїхавши до Києва влітку, побачите багато учнів, які під час канікул наповнюють місто гомоном і милуються його вічно юною красою.

До дітей промовляє Київ своєю багатовіковою історією. Тут початки звершень східного слов'янства. Пригадаймо князювання Володимира Святославовича і Ярослава Мудрого, коли Київська Русь досягла найвищого розквіту.

У Києво-Могилянській академії формувалося могуття ідей видатного українського просвітителя, філософа і поета вісімнадцятого століття – Григорія Сковороди.

Київ освітлений генієм Тараса Шевченка і талантом багатьох діячів науки і культури. Славне місто своїми трудівниками, які прикрашали його будовами і творіннями працьовитих рук, боронили його під час ворожої навали.

Серцем Києва є головна і найулюбленіша вулиця – Хрещатик. Тут завжди зустрінеш багато приїжджих. Київ багато віків стоїть над могутнім Дніпром-Славутичем. Археологи вважають, що місто виникло приблизно у п'ятому столітті. Пізніше, з утворенням давньоруської держави – Київської Русі, Київ став її політичним центром.

Походження назви Київ цікавило давньоруських літописців, високоосвічених людей свого часу.

Славнозвісний літописець Нестор милувався Дніпровими схилами і писав свої безсмертні рядки про заснування Києва.

Коли б його спитали, чи любить музику, то і самим би не відповів. Мабуть, глибоко її не розумів. Може, тому й приріс душею до кількох мелодій. Приріс міцно. Правда і в них він живе уявою, осібно від того, що діється на сцені.

...Кружляють в танці молодецькі лебедята. А він прикрив долонею чоло, заплющив очі... І бачить сумний журавлиний ключ в прощальнім вирії. Плачуть тривогою журавлі, плинуть понад сумною землею. Все далі й далі. Он вже тільки маленькі крапочки видніють на обрії. Що їх чекає в далекій дорозі? Що чекає його тут? Чи привітає він їх весною, чи почує їхній крик?

Вмовкла музика. Він знав, що на сцені вклоняються лебедята, і не підводив очей.

Журавлиним плачем прийшла до нього вперше ця мелодія, і він не хотів віддавати її іншим видінням. Не хотів чи не міг... Мабуть, в залі зараз немає нікого. Музика спопелила стіни, повела людей за тисячі знаних і незнаних доріг... Людина тим і велика, що кожна лине на свої дороги, до своїх видінь і мрій. Лине до вищої музики, до тієї, яку ми називаємо життям. Жодній мелодії не передати музики людської душі, її почувань в ту мить, коли вона бачить калину в ранковій росі, коли слухає шум осіннього бору, коли дивиться в кохані очі.

...Відлетіли журавлі. Згасла лебедина пісня на холодному озері, і лишилася туга за тими невідомими журавлями і за сумним лебединим коханням.

Літописець Нестор

День за днем, місяць за місяцем, рік за роком він писав про минувшину.

Поза мурами монастиря вирувало життя. У несамопитих січах гинули дружини князів, яким бракувало простору на успадкованих ними землях.

Палали міста, руйнувалися храми. Забувши Божі заповіді, князі занедбали суспільні інтереси. Тим часом простий люд сів жито, ростив дітей.

Літа зігнули йому спину, посріблили волосся. Всі сили віддавалися праці. Життя було підпорядковане одному: правдиво описати всі важливі події.

Чи ж до кінця усвідомлював чорноризець Нестор неоціненність створеного ним скарбу?

„Повість минулих літ” – то першооснова вивчення історії народу. Нестор подав ранню історію людства за Біблією. Він використав фольклорні джерела про ранні слов’янські племена, про заснування Києва, розповів про утворення могутньої держави Європи – Київської Русі. Нестор вважав, що кожен правитель повинен бути патріотом і миротворцем.

Упродовж віків історична хроніка киянина Нестора пропагувала патріотизм, відданість інтересам своєї держави та повагу до інших народів. Із своєї келії Нестор часом бачив набагато більше, ніж деякі короновані особи.

Перед сучасним читачем автор „Повісті минулих літ” постає мудрим державним діячем, який прагнув, щоб ті, хто читатиме його твір, узяли урок на майбутнє.

Авторитетний історик Нестор був найоригінальнішою творчою постаттю у когорті талантів.

**Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації
Комунальний вищий навчальний заклад «Корсунь-Шевченківський
педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»**

**Робоча програма з української мови
для підготовки до вступу
до вищих навчальних закладів
I-II рівнів акредитації**

2017р.

Робоча програма з української мови для підготовки до вступу до вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації.

КВНЗ «Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради», 2016р.

Укладач:

Сизоненко К.О. – викладач-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії Корсунь-Шевченківського педагогічного коледжу ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради

Навчальну програму розглянуто і погоджено на засіданні предметної комісії української мови і літератури КВНЗ «Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради» /протокол №__1__ від 30.08.2017р.____/

Програму схвалено методичною радою КВНЗ «Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради» /протокол №_1__ від_30.08.2017р.____

1. Мета та завдання підготовчих курсів

Програму підготовчих курсів з української мови розроблено на основі Закону України «Про загальну середню освіту» й нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти /постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011р. №1392/, що ґрунтується на засадах компетентності, когнітивно-комунікативного, особистісно зорієнтованого й діяльнісного підходів до навчання мови, що зумовлює чітке визначення результативного складника засвоєння змісту базової загальної середньої освіти.

Вступники повинні знати:

- основні правила вживання звуків у різних позиціях слів;
- чергування голосних і приголосних звуків;
- зміни в групах приголосних;
- правила вживання великої літери, м'якого знака і апострофа;
- правила написання частин мови, складних слів;
- правила утворення і написання граматичних форм різних частин мови;
- види речень, способи ускладнення речень, типи зв'язків у реченнях;
- вживання сполучників і розділових знаків у різних видах речень.

Вступники повинні вміти:

- грамотно писати слова з різними орфограмами;
- зіставляти звучання і написання слів, передавати на письмі звуки і звукосполучення;
- записувати складні, складноскорочені слова і аббревіатури, власні назви, робити перенос слів;
- правильно вживати відмінкові закінчення, а також закінчення різних форм дієслова;
- грамотно писати прислівники і займенники;
- визначати головні і другорядні члени речення, однорідні члени речення і узагальнюючі слова при них, зв'язки сурядності і підрядності, вставні і вставлені конструкції, уточнюючі члени речення, пряму і непряму мову;
- правильно вживати розділові знаки.

2. Програма навчальної дисципліни

№ з/п	Назва розділу програми	теоретичні, лекції	практ.	всього
1	2	3	4	5
1.	Орфографія. Правопис ненаголошених е, и в коренях слів. Диктант.	1	1	2
2.	Правила вживання апострофа	3	1	4
3.	Правила вживання м'якого знака	2	1	3
4.	Спрощення груп приголосних. Диктант.	1	1	2
5.	Подвоєння та подовження приголосних. Диктант.	3	1	4
6.	Правопис префіксів. Диктант.	2	1	3
7.	Правопис суфіксів. Диктант.	1	-	1
8.	Правопис складних слів. Загальні правила правопису складних слів. Складні іменники. Диктант.	1	1	2
9.	Правопис складних слів. Прикладки. Диктант.	1	1	2
10.	Правопис складних прикметників. Диктант.	1	1	2
11.	Правопис складних числівників та займенників. Диктант.	1	1	2
12.	Прислівники. Правопис прислівників: написання прислівників разом, окремо, через дефіс. Диктант.	2	1	3
13.	Прийменники. Правопис прийменників. Диктант.	1	1	2
14.	Сполучники. Правопис сполучників. Диктант.	1	1	2
15.	Частки. Правопис часток. Диктант.	3	1	4
16.	Вживання великої літери. Диктант.	3	1	4
17.	Правила переносу. Правопис слів іншомовного походження. Диктант.	1	1	2
18.	Правопис відмінкових закінчень іменників. Диктант.	1	1	2
19.	Правопис відмінкових закінчень прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників.	1	-	1
20.	Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники. Диктант.	1	1	2

21.	Правопис відмінкових форм числівників, займенників. Особові займенники. Зворотні займенники. Присвійні займенники. Питальні займенники. Вказівні займенники. Означальні займенники (неозначені і заперечні). Диктант.	2	1	3
22.	Правопис особових закінчень дієслів I і II дієвідміни теперішнього і майбутнього часу. Дієслово. Дієприкметник. Дієприслівник. Диктант.	1	1	2
23.	Правопис власних назв. Українські прізвища. Відмінювання прізвищ. Відмінювання імен. Диктант.	1	1	2
24.	Правопис власних назв. Географічні назви. Українські географічні назви. Географічні назви з прикметниковими закінченнями. Іншомовні географічні назви. Диктант	1	1	2
25.	Синтаксис ускладненого речення. Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Диктант.	1	-	1
26.	Звертання. Розділові знаки при звертанні. Вставні слова і речення. Групи вставних слів за значенням. Розділові знаки при вставних конструкціях.	1	1	2
27.	Синтаксис складного речення. Складносурядні речення. Розділові знаки у складносурядних реченнях.	1	1	2
28.	Складнопідрядні речення. Сполучники підрядності. Сполучні слова. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними, означальними, займенниково-означальними. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними. Диктант.	1	1	2
29.	Розділові знаки у складнопідрядному реченні. Диктант.	1	1	2
30.	Безсполучникові складні речення. Розділові знаки в безсполучникових складних реченнях. Диктант.	1	1	2
31.	Способи передачі чужої мови. Пряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Діалог. Цитата. Непряма мова. Диктант.	2	1	3
Всього		44	28	72

3. Структура навчальної дисципліни

	Назва розділів, тем, програми, зміст заняття	Вид заняття	Обсяг навч. год. ауд.	Форма контролю	Основні вимоги до знань і умінь з даної теми програми	Перелік навч. і методичн. літ.
1	2	3	4	5	6	8
1-2	Орфографія. Правопис ненаголошених е, и в коренях слів. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: принципи орфографії; правила перевірки ненаголошених е, и. - вміти: використовувати правила написання е,и; правильно писати слова е,и, що пишуться традиційно.	Український правопис §2
3-4	Правила вживання апострофа	теорет.	2	поточн.	- знати: правила вживання апострофа. - вміти: застосовувати правила вживання апострофа при письмі.	§6
5-6	Правила вживання апострофа	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила вживання апострофа в словах іншомовного походження. - вміти: грамотно писати слова іншомовного походження.	§92,104
7-8	Правила вживання м'якого знака	теорет.	2	поточн.	- знати: правила вживання м'якого знака. - вміти: грамотно застосовувати правила вживання м'якого знака.	§16,17
9-10	Спрощення груп приголосних. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила спрощення груп приголосних. - вміти: дотримуватись правил спрощення груп приголосних.	§18
11-12	Подвоєння та подовження приголосних. Диктант.	теорет.	2	поточн.	- знати: правила подвоєння і подовження приголосних. - вміти: дотримуватись правил спрощення груп приголосних.	§19
13-14	Подвоєння та подовження приголосних. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила подвоєння і подовження	§19

					приголосних. - вміти: розрізняти подвоєння і подовження приголосних.	
15-16	Правопис префіксів. Диктант.	теорет.	2	поточн.	- знати: правила написання префіксів. - вміти: дотримуватись правил написання префіксів.	§21
17-18	Правопис суфіксів. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання суфіксів. - вміти: дотримуватись грамотного написання суфіксів.	§22
19-20	Правопис складних слів. Загальні правила правопису складних слів. Складні іменники. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: загальні правила правопису складних слів, іменників. - вміти: грамотно писати складні іменники.	§25,26
21-22	Правопис складних слів. Прикладки. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	-знати: правила написання прикладок. - вміти: дотримуватись грамотного написання прикладок.	§27
23-24	Правопис складних прикметників. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання складних прикметників. - вміти: дотримуватись правил написання складних прикметників.	§29
25-26	Правопис складних числівників та займенників. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання складних числівників і займенників. - вміти: дотримуватись правил написання складних числівників і займенників.	§28
27-28	Прислівники. Правопис прислівників: написання прислівників разом, окремо, через дефіс. Диктант.	теорет.	2	поточн.	- знати: правила написання прислівників. - вміти: дотримуватись правил написання прислівників.	§30
29-30	Прислівники. Правопис прислівників: написання прислівників разом,	практ.	2	поточн.	- знати: правила написання прислівників. - вміти: грамотно писати на основі правил	§30

	окремо, через дефіс. Диктант.				прислівники.	
31-32	Прийменники. Правопис прийменників. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання прийменників. - вміти: грамотно писати прийменники.	§31
33-34	Сполучники. Правопис сполучників. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання сполучників. - вміти: грамотно писати сполучники.	§32
35-36	Частки. Правопис часток. Диктант.	теорет.	2	поточн.	- знати: правила написання часток. - вміти: грамотно писати частки відповідно до правил.	§33(1ч.)
37-38	Частки. Правопис часток не, ні. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання часток не, ні. - вміти: дотримуватись правил написання не, ні з різними частинами мови.	§33(2ч.)
39-40	Вживання великої літери. Диктант.	теорет.	2	поточн.	- знати: правила вживання великої букви. - вміти: грамотно писати з дотриманням правил вживання великої букви.	§38
41-42	Вживання великої літери. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила вживання великої букви. - вміти: практично застосовувати правила вживання великої букви.	§39,40
43-44	Правила переносу. Правопис слів іншомовного походження. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила переносу слів з рядка в рядок; правопис слів іншомовного походження. - вміти: дотримуватись правил переносу та правопису слів іншомовного походження.	§41,42
45-46	Правопис відмінкових закінчень іменників. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання відмінкових закінчень іменників. - вміти: дотримуватись грамотного написання закінчень іменників.	§47-66

47-48	Правопис відмінкових закінчень прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання відмінкових закінчень прикметників. - вміти: дотримуватись грамотного написання закінчень прикметників.	§67-69
49-50	Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: розряди числівників за будовою і значенням. - вміти: дотримуватись грамотного написання числівників.	§70-72
51-52	Правопис відмінкових форм числівників, займенників. Особові займенники. Зворотні займенники. Присвійні займенники. Питальні займенники. Вказівні займенники. Означальні займенники (неозначені і заперечні). Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: систему відмінювання числівників і займенників. - вміти: грамотно вживати відмінкові форми числівників і займенників.	§73-79
53-54	Правопис особових закінчень дієслів I і II дієвідміни теперішнього і майбутнього часу. Дієслово. Дієприкметник. Дієприслівник. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: системи дієслівних форм та правопис закінчень дієслів. - вміти: дотримуватись правил грамотного написання особових закінчень дієслів теперішнього та майбутнього часу та дієслівних форм.	§80-85
55-56	Правопис власних назв. Українські прізвища. Відмінювання прізвищ. Відмінювання імен. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правопис власних назв та їх відмінювання. - вміти: дотримуватись правил написання власних назв та відмінкових форм.	§101-107
57-58	Правопис власних назв. Географічні назви. Українські географічні назви. Географічні назви з прикметниковими закінченнями. Іншомовні географічні назви. Диктант	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила написання географічних назв. - вміти: грамотно писати українські та іншомовні географічні назви.	§108-114

59-60	Синтаксис ускладненого речення. Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: : правила вживання розділових знаків при однорідних членах речення. - вміти: правильно вживати розділові знаки при однорідних членах речення.	§118
61-62	Звертання. Розділові знаки при звертанні. Вставні слова і речення. Групи вставних слів за значенням. Розділові знаки при вставних конструкціях.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: : правила вживання розділових знаків при звертанні. - вміти: вживати розділові знаки при звертанні, вставних конструкціях.	§118
63-64	Синтаксис складного речення. Складносурядні речення. Розділові знаки у складносурядних реченнях.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила вживання розділових знаків у складносурядних реченнях. - вміти: правильно вживати розділові знаки у складносурядних реченнях.	§118
65-66	Складнопідрядні речення. Сполучники підрядності. Сполучні слова. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними, означальними, займенниково-означальними. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: типи складнопідрядних речень. - вміти: розрізняти типи складнопідрядних речень.	§118
67-68	Розділові знаки у складнопідрядному реченні. Диктант.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила вживання розділових знаків у складнопідрядних реченнях. - вміти: правильно вживати розділові знаки у складнопідрядних реченнях.	§118
69-70	Безсполучникові складні речення. Розділові знаки в безсполучникових складних реченнях.	теорет. практ.	1 1	поточн.	- знати: правила вживання розділових знаків у безсполучникових реченнях.	§118-121

	Диктант.				- вміти: правильно вживати розділові знаки у безсполучникових реченнях.	
71-72	Способи передачі чужої мови. Пряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Діалог. Цитата. Непряма мова. Диктант.	теорет. практи.	1 1	поточн.	- знати: правила вживання розділових знаків при прямій мові. - вміти: вживати на основі правил розділові знаки при прямій мові.	§125
	ВСЬОГО: 72 години		72			

4. Методи навчання

- словесний (пояснення, роз'яснення, розповідь, бесіда, інструктаж, лекція);
- наочний (ілюстрації, демонстрації, спостереження слухачів);
- робота з книгою (вивчення правил);
- відеометод (перегляд, навчання з використанням ТЗН);
- практичний (вправи, диктанти).

5. Методи контролю

- поточний контроль.

6. Критерії оцінювання знань

Бали	Кількість помилок
1	15 - 16 і більше
2	13 - 14
3	11 - 12
4	9 - 10
5	7 - 8
6	5 - 6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)
12	

7. Методичне забезпечення

- навчальна програма курсів;
- робоча навчальна програма;
- підручники і навчальні посібники;
- тестові завдання для вхідного і поточного зрізу знань;
- завдання для перевірки рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу.

8. Рекомендована література

Базова

1. Українська мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Грамота 2013 Наказ МОН від 04.01.2013 №10.
2. Українська мова (підручник) Глазова О.П. ВД «Освіта» 2013 Наказ МОН від 04.01.2013 №10.
3. Українська мова (підручник) Заболотний О.В., Заболотний В.В. Генеза 2013 Наказ МОН від 04.01.2013 №10.
4. Рідна мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. Зодіак-Еко2006 Наказ МОН від 13.07.2009 № 650.
5. Українська мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 23.06.2011 № 643.
6. Рідна мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Грамота 2006 Наказ МОН від 13.07.2009 № 650.
7. Рідна мова (підручник) Пентилюк М., Гайдаснко І., Ляшкевич А., Омельчук С. Освіта 2006 Наказ МОН від 28.04.2006 № 341.
8. Українська мова (підручник) Пентилюк М., Гайдаснко І., Ляшкевич А., Омельчук С. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 23.06.2011 № 648.
9. Рідна мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Грамота 2007 Наказ МОН від 15.12.2009 №1133.
10. Рідна мова (підручник) Пентилюк М., Гайдаснко І., Ляшкевич А., Омельчук С. Освіта 2007 Наказ МОН від 15.12.2009 №1133.
11. Українська мова (підручник) Пентилюк М., Гайдаснко і., Ляшкевич А., Омельчук С. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 23.06.2011 № 648.
12. Рідна мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. Зодіак-Еко 2007 Наказ МОН від 15.12.2009 №1133.
13. Українська мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 23.06.2011 № 648.
14. Українська мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. Зодіак-Еко 2008 Наказ МОН від 26.04.2011 №375.
15. Українська мова (підручник) Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. ВД «Освіта» 2011 Наказ МОН від 26.04.2011 №375.
16. Українська мова (підручник) Заболотний О.В., Заболотний В.В. Генеза 2008 Наказ МОН від 26.04.2011 №375.
17. Українська мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова Т.В. Грамота 2008 Наказ МОН від 26.04.2011 № 375.
18. Українська мова (підручник) Пентилюк М.І., Гайдаснко І.В. Освіта 2008 Наказ МОН від 26.04.2011 №375.
19. Українська мова. (Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів (класів)

- з поглибленим вивченням української мови) Тихоша В.І., Караман С. О., Мартос С. А. ВД «Освіта» 2012 Лист МОН від 19.07.2010 № 1/11-6575.
20. Українська мова (підручник) Заболотний В.В., Заболотний О.В. Генеза 2009 Наказ МОН від 02.02.2009 № 56.
 21. Українська мова (підручник) Глазова О.П. Кузнецов Ю.Б. Зодіак-ЕКО 2009 Наказ МОН від 02.02.2009 №56.
 22. Українська мова (підручник) Пентилюк М.І., Гайдаснко І.В., Ляшкевич А.І., Омельчук С.А. Освіта 2009 Наказ МОН від 02.02.2009 № 56.
 23. Українська мова (підручник) Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Грамота 2009 Наказ МОН від 02.02.2009 № 56.

Допоміжна

1. Глазова О. П. Українська орфографія: Навч. посібник. — Харків: Веста: Вид-во „Ранок», 2005.-384 с.
2. Козачук Г. О. Українська мова для абітурієнтів: Навч. посіб. — 7-ме вид., стереотип. — К.: Вища шк, 2006.-287 с.
3. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В. В. Різуна. — К.: Либіль, 2003. — 272 с.
4. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. — К.: Освіта, 2002. — 254 с.
5. Орфографічний словник української мови: Близько 120000 слів / Уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. — К.: Вид-во „Довіра», 1994. — 864 с.
6. Словник іншомовних слів / Укладачі: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. — К.: Наук, думка, 2000. — 680 с.
7. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України.— К.: Наук, думка,2007.- 288 с.
8. Чукіна В. Ф., Почтаренко О. М., Почтаренко Г. С. Український правопис в таблицях і схемах: Навчальне видання. — К.: Логос, 2005. — 176 с.
9. Ющук І. П. Українська моваПідручник. — К.: Либідь, 2003. — 640 с.
10. Український правопис. - К., "Наукова думка" , 1994.
11. Волох О.Т., Чемерисов М.Т., Чернов Є.І. Сучасна українська літературна мова. — К., "Вища школа", 1989.
12. Лепеха Т.В. Українська мова. - К., "Просвіта", 2000.
13. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К., "Освіта", 2000.

9. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.twirpx.com/file/1163551/> - Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2000. — 254 с.— 4-те вид.
2. <http://vipbook.info/nauka-i-ucheba/jaziki/1749-ukrainskij-jazyk-osobnosti.html> - Український правопис. - К., "Наукова думка" , 2007.
3. http://superschool.com.ua/load/na_vsi_klasi/zno/ukrajinska_mova_uves_shkilnij_kurs_u_skhemakh_i_tablicjakh/10-1-0-2849 - Тележкіна О. О. Українська мова. Увесь шкільний курс у схемах і таблицях. — Х. : Вид. група «Основа», 2010. — 172, [4] с.